



**Boris Cizej**

## A letargikus hedonizmus földje

Olyan környékről írok, amelyről meg kell mondanom, hogy az újságok számára érdektelen, hogy azt ne mondjam unalmas. A jugoszláv tankok és az izgalom, amit világszerte keltettek, már rég a múlté, azóta minden csak egyre stabilabb lesz (NATO, EU, az Euro és Szlovénia EU–elnöksége 2008–ban). Egyre inkább feljövőben vagyunk.

A jó hír pedig nem hír. Ez a médiaelv igazolja számomra, hogy úgy írjam ezt a tudósítást, ahogy az nagyon is kedvemre való. Tehát nem híradás, hanem inkább széljegyzetek és hasonlók. Még csak nem is az időjárásról, mert nálunk éppolyan nevetséges (hihetetlen) meleg van, mint Önöknél.

Olyan környékről írok, amelyről azt is lehetne mondani, hogy tele van kérdőjelekkel. Kóstolónak, a kíváncsiságuk gyors csillapítására itt egy kérdés, amelyik mostanában merült fel: Milyenek látjuk magunkat mi, szlovének, és milyenek látnak bennünket, mondjuk a németek? Milyen a szlovének önképe most, az Európához való rohamos közeledés során, az immár létrejött intézményes kötődés keretében? Mit tudunk arról, milyen kritikus szemmel méregetnek minket mások, és készek vagyunk–e szembenézni a rólunk alkotott képpel?

Érdekes kérdések. Ehhez annyit, hogy nekünk szlovéneknek sajátos nehézségeink vannak az önképünkkel — nem voltunk a szovjetek packázásának kitéve a vasfüggöny mögött. Egy tragikomikus, de viszonylag szabad kísérleti államban éltünk, és ebben a legkevésbé sem játszottunk mellékes szerepet. Mi voltunk a fejlett Észak, a példamutató tagország. Élveztük, hogy a győztesek közé tartozunk. Mi találtuk fel a "szocialista öngazgatást". És elsőként adtunk félreérthetetlenül hangot annak, hogy demokráciát szeretnénk, és Európához húzunk. Megszoktuk, hogy a jugoszláv tükörben mindig a legszebbnek lássuk magunkat.

Az önállóvá vált, szuverén szlovén persze nem ugyanaz, mint a szlovén a totalitarizmus és a soknemzetiségű állam igájában. Ma csupán egy teljesen közönséges új–európai, aki az EU–statisztikákban átlagon felül szerepel, egy diák az Erasmus–programban. És persze csak elméletileg, ő szállítja be lengyel vízvezetékcsatlakozásokat. A képünk az európai tükörben — de hát minek is mondom, ott van a szemük előtt.

Egytálétel (hagyományos szlovén téli eledel): Vegyünk 15 deka szárazbabot, fél kiló savanyú fehérrépat, fél kiló krumplit, 2 evőkanál reszelt hagymát, fél deci olajat, 2 evőkanál lisztet, 1 evőkanál tejfölt, sót, borsot, fokhagymát, babérlevelet, egy csülökcsontot. A babot éjszakára beáztatjuk. A csontot külön főzzük. A fehérrépat a csontlében megpároljuk. A krumplit kockára vágjuk, megfőzzük, és a főzővízzel együtt hozzáadjuk a fehérrépához. A

lecsepegtetett babot szintén. Az apróra vágott hagymát és lisztet az olajon megpirítjuk. Amint a hagyma pirulni kezd, egy kis vízzel felöntjük, és öt percig forni hagyjuk. Hozzáöntjük a többihez. Sózzuk, borsozzuk, babérlevéllel és fokhagymával ízesítjük, a tejfölt és a csülökcsontot hozzátesszük. Megkavarjuk és készre főzzük. Legjobban fekete kenyér való hozzá.

Olyan helyről írok, ahol minden régi dolog teljesen összekavarodott, és az új dolgokkal találkozáva túlnyomórészt úgy jelentkezik, mint házilagos specialitások egész sora.

Ilyesmiről van szó mindenesetre, amikor külügyminiszterünk rendszeresen jelentkezik cikkíróként vezető napilapunk hasábjain. A legújabb médiafenyegetések keretében a miniszter arra használja az újság oldalait, hogy a maga módján buzgón pszichoanalizálja a nemzetet — egykori szalon–disszidensként ezt elég jól csinálja. Az itteni külügyminiszter ugyanis (egykori) író, akinek könnyen folyik a tollából szó — ellentétben mindenesetre a végkövetkeztetéseivel. A nép és az állam szellemi üdvéért való aggodalomtól vezettetve kissé triviális leszámolásokat politikai ellenfeleivel. Ezen túlmenően a kritikai nyilvánosság szórakoztatását célozzák, amely ily módon megkapja a minden pénteki prédikációt — ha már egyszer nem jár el a templomba. Mindenesetre ez a lehető legirodalmibb prédikáció az aktuális politikai mikrokozmoszról, amely jellemző módon többet elárul a szerzőről, mint "a nemzet állapotáról". Éljen az avantgárd!

Majorrannás ragu (főétel): Vegyünk 30 deka marhahúst, 4 deci olajat, 4 evőkanál zsemlemorzsát, 1 evőkanál lisztet, sót, borsot, egy evőkanál szárított majoránát, rozmaringot. A húst vékony szeletekre vágjuk. Majoránával meghintjük, és olajban kisütjük, amíg a hús megpárolódik. Kivesszük a serpenyőből. A megmaradt zsiradékban megpirítjuk a zsemlemorzsát és a lisztet. Hozzáöntünk 1 deci vizet. Amikor felforrt, beletesszük a húst, megforgatjuk, majoránát adunk hozzá, és puhára főzzük. Végül megsózzuk, borsozzuk és egy csipetnyi rozmaringgal ízesítjük. Pirított puliszka illik hozzá a legjobban. "A főzés — egy ismeretlen gondolkodó szerint — hiúság és jóság sajátos elegye."

Szlovénia legutóbb úgy jelent meg az európai sajtóban, mint egy klausztrófóbiás társadalom, amelyik elüzi a romáit, nem biztosít nekik életteret. Miért is ne volna éppen Szlovéniában otthon az intoleranciának és a másság elutasításának tipikus európai légköre? Innen nézve, mondhatom, még sokkal cudarabb volt az ügy. Voltak szenvedélyes szócsaták — amelyek eredményeképpen megintcsak az derült ki, hogy nem eszik a kását olyan forrón, mint ahogy főzik. Csupán arról volt szó, hogy a hatalmon lévő pártok túszul estek saját választóiknak. A szükséges többséget ugyanis mindenképp azzal sikerült két éve megszerezniük, hogy tematizálták a köztudatban nem igazán jelen levő "délvidékieket", a mecsetek építését és bizonyos regionális környezetben még a roma problematikát is. A választók logikusan gondolják úgy, hogy most, amikor a "mieink" vannak hatalmon, sitty–sitty megoldjuk ezeket a problémákat. Így aztán könnyen lehet azt gondolni, hogy ilyesfajta túlkapásokra a jövőben is sor kerülhet, és a hatalmon lévő (jobboldali) pártok csúnyán benne vannak a slamasztikában — ha nem követnek el túl nagy hibákat, még egy ciklus az ölükbe pottyán, és a választóik nem értik, hogy miért kéne újabban másként viselkedni. Ők nem. Nem értik, milyen rosszul venné ki magát, ha Szlovénia jövő évi EU–elnöksége ideje alatt polgárőrségszerű alakulatokkal jelenne meg a falvakban. És ezt nem is fogják egykönnyen belátni, mert ők készpénznek vették a politikai demagógiát. Aki

szelet vet, vihart arat!

Keltrétes (tárkonyos rétes; jellegzetes szlovén sütemény): A tésztához vegyünk 60 deka fehér lisztet, 4 deka cukrot, 4 deka vaját, 1 evőkanál főzőrumot, 1,5 deci tejet, 2 deka élesztőt; a töltelékhez: 10 deka vaját, 10 deka zsemlemorzsát, 12 deka cukrot, 3 tojást, 2 evőkanál tejszínt; finomra vágott tárkonyt. A zsemlemorzsát vajban megpirítjuk; ha kihűlt, cukorral, tojássárgájával, tejszínnel és keményre fölvert tojáshabbal kikeverjük. A tésztát állni hagyjuk, megkelesztjük. A megkelt tésztát kinyújtjuk, a töltelékkel megkenjük, tárkonnyal meghintjük, az egészet jól föltekerjük, és még egyszer kelni hagyjuk. A megkelt rétest egy jó óráig sütjük. Először 220, aztán 180 fokos sütőben. A leginkább a jókedv illik hozzá, mert ünnepi eledelnek számít.

Nem lehet kétséges, hogy mi szlovének hamarosan beérünk minden európai mércét, legalábbis, amit el akarunk érni. Egy kamaszkorát élő kiskorú államnak annál nehezebb lesz bekerülni az európai jobb társaságba, ezért is olyan fontos az önkép és az identitás. Egy olyan állam, amely mindig is névtelen provincia volt, nem válhat egyik napról a másikra fénylő csillaggá Európa egén, ha nem csak egy drága kis csillag akar lenni, amely feladta valódi identitását a rövidéletű siker kedvéért.

Egy olyan környékről írok, amelyre pillanatnyilag az a vonás jellemző, amit egy (ismert itteni) költő "letargikus hedonizmusnak" nevezett. Ennek a fogalomnak a kifejtése egy külön cikket igényelne. Maradjunk egyelőre ennél a mostaninál, a slow food-ról.

---

Published 2007-03-28

Original in Slovenian

Translation by Éva Karádi

Contribution by Magyar Lettre Internationale

First published in *Magyar Lettre Internationale* 64 (2007); *Le Monde diplomatique* (Berlin) 1/2007 (German version)

(c) Boris Cizej/Le Monde diplomatique (Berlin)

(c) Eurozine